

**Silvia
Fernández**

Directora de les Jornades de Proliferació Cel·lular.

Professora Titular del Departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut de la UIB (Biologia Cel·lular del Càncer)

«El sistema no està pensat perquè siguem mares i pares implicats en la criança»

Quan vares començar a estudiar ja sabies que volies ser investigadora?

Parlem de fa molt de temps! A mi m'agradava la biologia i la química, i per això vaig estudiar Farmàcia. Quan vaig començar la carrera no sabia que acabaria fent la tesi, però les assignatures de biologia molecular em varen convèncer: en aquell moment, a l'estiu, els estudiants anàvem als laboratoris i agafàvem una mica de rodatge. Eren com unes pràctiques, que jo, precisament, vaig fer amb qui anys més tard seria el meu director de tesi. Em vaig dir a mi mateixa: això és el que em fa feliç!

De quina manera explicaries a algú que no sap res de biologia molecular la teva feina?

La feina ha canviat molt amb els anys! Quan vaig acabar la tesi, vivia a Anglaterra i em passava tot el dia pensant i fent experiments, perquè estava a un centre d'investigació dedicat en exclusiva a la recerca. Ara mateix som professora i bàsicament faig classe tot el dia. En general, la Universitat no té centres de recerca purs i la docència és dona per suposada, però la recerca no. I no pot ser que als investigadors públics ens tinguin amb l'actual manca de recursos per fer recerca. És una bogeria que no hi hagi prou inversió en ciència en aquest país. I això és un problema, perquè, com a investigador, ets una mica orfe, vas trampejant i fent una mica el que pots. Però, vaja, si parlem d'investigació, el nostre grup fa recerca bàsica en càncer: estudiam cèl·lules tumorals, ens fixam en unes proteïnes en concret i intentam demostrar el paper que tenen en processos relacionats amb el càncer.

Segons l'AECC, una de cada tres dones i un de cada dos homes tindrà càncer a Espanya. En vint anys, la supervivència al càncer ha augmentat

un 20 per cent. Tu explicaves, l'any 2008, que el càncer arribaria a ser crònic.

Quan el 2008 vaig dir això, em varen traslladar una certa preocupació: la gent el que vol és curar-se i no li agrada sentir que serà crònic. Evidentment, n'hi ha que es curen del tot, però hi ha molts tipus de càncer que no es poden curar per molta cirurgia, quimioteràpia o radioteràpia que es faci. Al cos, hi queda una mena de dipòsit de cèl·lules que podrien reactivar-se i el que s'ha de fer és controlar-les. La medicina preventiva ha avançat moltíssim, però no crec que arribem a una cura de per vida: el càncer és un procés d'envelliment cel·lular i, mentre hi hagi vida i gent que arribi als noranta anys, tindrem tumors. El que s'han de tenir són tots els serveis mèdics preparats per controlar-lo, agafar-lo a temps i fer totes les intervencions necessàries.

Viatgem en el temps. Any 2005, jornades de Proliferació Cel·lular. Tu les vares liderar, quin balanç en fas?

Les jornades varen néixer de la necessitat de fer venir aquí tota la gent que havíem conegut a fora, tant en Príam com jo i la resta del grup d'investigació. La idea era dur cada any un petit grup d'investigadors experts perquè la gent d'aquí se'n beneficiàs i per mantenir viu l'engranatge de col·laboracions entre investigadors i grups de recerca. Les jornades eren gratuïtes i varen tenir molt bona acollida, perquè teníem temps per reflexionar i discutir en un clima de confiança. Ens va anar molt bé, i l'ajuda d'UIBCongrés va ser encomiable: en vàrem fer cinc edicions en sis anys; era un repte per a les dues bandes!

Si mires cap enrere, quin moment de la teva trajectòria et quedaries?

Del que em puc sentir més orgullosa és del contracte Ramón y Cajal, gràcies al qual vaig venir a la Universitat

de les Illes Balears. Si no, no sé on seria! I supòs que també fer la passa endavant per crear un grup d'investigació, cosa que no va ser gens fàcil, però no vàrem afluixar. És clar, l'alegria de rebre un Ramón y Cajal dura anys, i el grup d'investigació encara avança.

I ara, què? Tens projectes de futur?

Aconseguir que alguns dels projectes que escrivim agradin al Ministeri! Som un grup petit i ens hem de defensar sempre seguit. Però bé, el nostre projecte seria intentar aplicar el coneixement dels factors FOXO a la millora de la teràpia dels tumors cerebrals. Però, abans de cercar grans titulars, fem recerca bàsica. Competim amb gent que no fa docència, publicam menys, i de vegades és difícil. I amb nins petits l'equació ja es desmunta!

La ciència és sexista?

Diria que sí, perquè la societat ho és, però no pens que sigui una situació diferent de la d'altres àmbits. Si la ciència no fos sexista, a la cúpula científica del Nobel hi seríem representats per igual dones i homes, i no és així. Cal pensar que les persones no estan soles, perquè tant difícil ho té una mare amb fills com una persona amb un familiar dependent. En el fons, hauríem de considerar les persones pel que són, amb el seu bagatge. No pot ser que a mi no em vegin mai com una mare, que és el que som. El sistema no està pensat perquè siguem mares i pares implicats en la criança. Totes les opcions t'haurien de permetre dir que no vols ser mare únicament de les vuit a les deu del vespre.

Professionalment, de quina manera et va influir tenir fills?

Una renúncia important, però voluntària, sobretot de temps. Hauries de comptar el nombre de congressos als quals no has anat, els articles que no has publicat o els projectes que no has escrit com t'hauria agradat. D'alguna manera, ho acabes abocant tot sobre la teva carrera professional. Alerta! És una decisió completament conscient, i entenc que hi hagi gent que prengui altres decisions. Però jo, per sentir-me còmoda i feliç, necessito estar amb els meus fills el màxim de temps possible.

Què diries a una nina que volgués ser com Rosalind Franklin?

Potser no li donaria un consell diferent del que donaria a un nin, perquè la carrera científica no és fàcil i és plena d'incerteses, com moltes altres feines. Li diria que ha de tenir molt clar fins on vol arribar, i que, si persisteix, al final no és tan impossible com sembla al principi. És fàcil desencoratjar-se i és molt important no donar-se per vençut, perquè al final trobarà el seu

camí. Allò que diuen que la paciència és la mare de la ciència és veritat!

Tens referents en femení de la teva àrea?

Per mi serien referents persones amb les quals he viscut la possibilitat de fer bona feina. Són bones professores, bones investigadores i bones mares que segurament no guanyaran mai el Nobel. Per exemple, **Neus Agell**, una professora i investigadora excel·lent, que, si no ha arribat al capdamunt, és perquè també és una mare excel·lent. O **Anne Ridley**, una dona que amb només trenta anys ja havia fet una carrera científica espectacular i que continua essent una gran investigadora, perquè el seu entorn familiar té clar que l'estrella és ella, que científicament té un currículum extraordinari. És l'engranatge del que és possible!

Diuen que allò de què no es parla no existeix. Per què és important reconèixer el paper de les dones en ciència?

Per tenir models. Hi ha moltes estudiants de ciències i m'agradaria que aquestes nines arribassin fins al final, que veiessin que també tenen al seu abast tota la carrera científica. Cal que tinguin clar que hi ha gent, com les seves professores, que han pogut fer tota una vida d'investigació i de ciència. Que no ho deixin abans!

Un titular final. Què significa per tu la ciència?

En el fons, és una passió, perquè **no aturar-se mai d'aprendre és addictiu**: constatar que no ho saps tot i que tens moltes, moltes preguntes encara per contestar.

